

Báječný svět Viktora Preisse

Poprvé jsme se setkali před dvěma lety ve studiu Českého rozhlasu, když točil jednu ze svých velkých rolí. Krátce nato mi zavolał a nabídl mi, že by rád pro rozhlas připravil cyklus rozhovorů se svými kolegy z oblasti hudby, divadla a filmu, v němž by zachytil jejich výpovědi, postřehy, příběhy a vzpomínky. Tak se na Českém rozhlase 3 – Vltava zrodil Báječný svět, cyklus padesáti rozhlasových rozhovorů Viktora Preisse s umělci různých oborů. Jeho první část se na jaře dočkala knižního vydání a druhá se právě chystá spatřit světlo světa. Jaký je ale svět Viktora Preisse?

Se spoluautorkou pořadu i knihy *Báječný svět* a autorkou tohoto interview Jitkou Škápíkovou
Foto Roman Sejkot

Před půl rokem jste oslavil 60. narozeniny – bylo to zrovna v době, kdy vás trápily zdravotní problémy. Měl jste čas si to jubileum vůbec uvědomit?

Žádné jubileum jsem ani slavit nechtěl. Ten den jsem strávil v polospánku po narkóze a pak se to jaksi „vstřebalo“. Vlastně mi to došlo až nedávno, když mi v jedné galerii jako seniorovi prodali studentský lístek. To mě pobavilo.

V té době jste také pokřtil svou knížku *Báječný svět*, která vznikla na základě stejnojmenného rozhlasového cyklu. V těchto dnech se právě tiskne její druhý díl. Co pro vás ten projekt znamenal?

Především setkání se zajímavými lidmi. Učil jsem se naslouchat, pokoušel se s nimi naladit na stejnou strunu, dozvědět se něco o jejich životní a profesní cestě, ptát se na věci, o kterých byli ochotni mluvit.

Do Báječného světa jste si zval výhradně osobnosti, s nimiž se dobře znáte. Je to pro toho, kdo klade otázky, pomoc, nebo spíš problém?

Řekl bych, že obojí. Především jsem musel mít na zřeteli nezasevěného posluchače, ptát se na věci, které by ho mohly zajímat, a zároveň neodradit kolegy banálními otázkami. Nemělo to být vyprávění zábavných historek, ale pokus

o setkání, které bychom za jiných okolností třeba nikdy neuskutečnili. Byli ke mně shovívaví a já jim za to děkuji.

Stalo se přesto, že vás někdo překvapil?

Pokaždé. V jednom případě jsem měl zvlášť velkou trému a obavy, abych obstál, abych staršího kolegu neotrávil, aby byl ochoten si se mnou vůbec povídat. Nakonec to dopadlo nad očekávání dobře: bylo to mimořádné setkání, které trvalo nečekaně dlouho, a sestříhat z něj nakonec dvě pokračování byl pro kolegy opravdu těžký úkol. Bohužel jeho vyprávění v knize nebude, protože si to k naší škodě jako jediný nepřál.

Kdybyste si mohl do Báječného světa pozvat jakéhokoli kolegu, který už dnes nepobývá na tomto světě, který by to byl?

Václav Voska. Ale bylo by jich víc. Třeba Irena Kačírková, moje profesorka Vlasta Fabianová, Bohuš Záhorský, Eduard Cupák a další a další. Vybavují se mi jeden po druhém...

Svých hostů jste se často ptal na iniciační okamžik, který je přivedl k jejich profesi. Který okamžik to byl u vás?

Mluvil jsem o tom už víckrát. Jako malý kluk jsem na jedné venkovské štacii viděl hrát svou matku v jednom Ibsenově dramatu a strašně mě to vzalo,

ROZHOVOR

i když jsem tomu nemohl rozumět. Na konci jsem ždímal kapsník. Člověk má v životě pár okamžiků, které si pamatuje a vnímá jako rozhodující a důležité, i když přišly nenápadně a zdánlivě náhodně. Ale já na náhodu nevěřím. Asi to tak mělo být a člověk se nakonec po různých peripetiích nasměruje k určitému cíli.

Ríkáte o sobě, že trpíte nestálými pochybnostmi a trémou. Jak se s touto „výbavou“ jde hereckým životem?

Určitě hůř než bez ní.

V které fázi svého hereckého života jste se cítil nejšťastnější?

Člověk si většinou uvědomuje věci až zpětně a pocit štěstí se dostává po nějakém prožitku, který bohužel „mine, sotva nastane“, jak říká básník. Nehledě k tomu, že je většinou spojen s fyzickým mládím, kdy měl člověk spoustu energie a ideálů. Škoda jen, že jsme ji vyplývali v době, která nás o ty ideály připravila.

Jak vzpomínáte na studia na DAMU, na své spolužáky a pedagogy?

Moc rád. Divadelní fakulta byla prestižní škola a v šedesátých letech měla skvělou pověst. Měla svůj řád a bylo na každém, jak dokázal její potenciál využít. Tohle si také člověk uvědomuje až zpětně. Nebýt tak absurdních předmětů, jako byl marxismus-leninismus, ruština a politická ekonomie, byl to ostrov relativní svobody. Měli jsme skvělé pedagogy. Když po letech otevřu školní index s jejich podpisy, zmocní se mě nostalgie.

Hodně významné pro vás bylo angažmá v Městských divadlech pražských. Jaká to byla doba?

To je samostatná kapitola. Éra Městských divadel pražských a Komorního divadla zvláště v čele s ředitelem Otou Ornestem byla výjimečným obdobím a stala se právem součástí novodobých dějin českého divadla. Je neopakovatelná. Tak jako éra Divadla Na zábradlí, Činoherního klubu či Divadla Za branou v letech šedesátých. Byl to ostrov jistoty, skvělých li-

dí a velkých hereckých osobností. Bylo mi ctí být jim nablízku a stát vedle nich na jevišti. Bohužel ta doba netrvala dlouho.

Co vám daly Vinohrady?

To je další důležitá etapa. Vinohradské divadlo se stalo postupně součástí mého života. Léty se vytvořilo pouto, pocit jistého zázemí ve společenství lidí, se kterými se stále rád setkávám. Všichni jsme v tom našem divadle vlastně hosty. Máme ho jenom „vypůjčené“. Generace se střídají, každá má snahu se nějak zapsat, být zapamatovatelná. Ohlídím se za těmi, kteří tu byli před námi, a přemýšlím, kolik toho zůstane po nás, kolik zůstaneme dlužní.

Uvažoval jste o životě na volné noze?

Ta myšlenka mě čas od času napadne, ale svoboda této volby je relativní. Vyplývá z ní řada dalších věcí. A já nejsem člověk improvizace. Nerad střídám prostředí, na které jsem zvyklý, nejsem schopen dělat moc věcí najednou, být od rána do večera v pohotovosti a ve stresu. Znáám řadu kolegů, kterým se na volné noze daří, jsou spokojeni a neměnili by. Mohou si určit své priority, osobní program, jet kdykoli kamkoli, být nezávislí. Je to věc naturelu, osobní situace a perspektivy.

Nechtěl byste zase režirovat?

Tuhle otázku jsem v posledních letech kupodivu párkrát dostal. Myslím, že nemám ty

*Jako snaživý Skrčilek v Četnických humoreskách
Foto Česká televize*

*Viktor Preiss si v mládí přál být novinářem
Foto Roman Sejkot*

správné schopnosti a energii, abych se do toho pouštěl. Herec má své vnitřní vidění, senzy, kterými se při práci řídí. Do věci tak nepřímo vnáší svůj režijní vklad, svůj názor na věc, autorsky ovlivňuje nejen podobu své postavy, ale souvislosti a význam celé hry. Je logicky spoluvůrcem, ale pořád ručí především za svůj úkol, za svoji postavu. Režisér je konstruktérem celé stavby, odpovědným za její celkový tvar a funkci. Musím říct, že režiséřům vůbec nezávidím. Je to napínavá a stresující práce. Vyžaduje komplexní vidění, smysl pro detail, schopnost spojení mnoha prvků do funkčního celku. Nevím, kolik z nich má dobrý spánek, kolik z nich je nakonec se svou prací spokojeno. Vždycky mě mrzí, když se v divadle nudím a nevydržím do konce. To si pak říkám, že tohle by i špatnej herec „sevcíčil“ líp.

Máte za sebou několik zajímavých pracovních úkolů: Česká televize od začátku sezony nasadila novou řadu Četnických humoresek, kde hrajete „snaživého Skrčilku“, přijal jste roli v nových dílech Nemocnice na kraji města, dotočil jste seriál o pražských věžích... Jaká to byla práce?

Vesměs hezká. V Četnických humoreskách jsem si zkusil ambiciózního policajta z Prahy, který má dát pátračku do latě, což si myslí samozřejmě jenom on. Ale je to v podstatě zamindrákovaný chudák bez záze-
mí, který na to nakonec dopla-

tí. Autorka nových dílů Nemocnice mou postavu znovu přivedla do děje, ale je to jiný člověk, než byl ten před lety. Vrací se zmoudřelý a chce v Čechách začít nový život. Setkání po letech s doktorkou Čeňkovou tomu pak dá ten pravý smysl. Seriál Pražské věže byl náročný, ale byla to práce, která mě moc zajímala a těšila. Vlastně jsem ji jako práci ani nevnímal a to je ta nejlepší vizitka. Doufám, že se s týmem lidí, který cyklus připravoval, ještě sejdu, že autor a současně režisér Bedřich Ludvík vymyslí další projekt.

Radioservis právě vydává na kompletu kompaktních disků dramatizaci seriálu Já, Claudius podle stejnojmenného románu Roberta Gravesa. Už je to pár let, co vznikla, ale přesto – vzpomínáte si na tu práci?

Spíš mi uvízla v paměti televizní podoba anglického seriálu s Derekem Jacobim v hlavní roli a skvělým Petrem Haničincem, který daboval českou verzi. Já tenkrát mluvil postavu Caliguly, herce Johna Hurta. Jak se mi v rozhlasě podařila postava Claudia, vlastně nevím. Nechám se překvapit při jejím poslechu.

Rozhlas k vám byl vždycky velmi štědrý, měl jste štěstí na velké a krásné úlohy. Kterí režiséři a kolegové, s nimiž jste se setkal za mikrofonem, se vám vepsali do paměti?

Rozhlas mám rád odjakživa. A čím dál víc. Je to jedinečné